

CELESTE NG
LIBRIS | We know books

INIMILE NOASTRE RĂTĂCITE

Traducere din limba engleză și note
VALENTINA GEORGESCU

LITERA
București

Scrisoarea sosește vineri. Deschisă și resigilată cu un sticker, așa cum sunt toate scrisorile lor: *Verificată pentru siguranța dvs - PACT*. Provocase confuzie la oficiul poștal, funcționarul despăturind hârtia dinăuntru, studiind-o, dându-i-o supervisorului său, apoi șefului. Dar până la urmă a fost considerată inofensivă și trimisă mai departe. Fără adresa expeditorului, doar o ștampilă de New York, NY, datând din urmă cu șase zile. La destinatar, numele lui - Bird -, și așa știe că e de la mama lui.

Nu a mai fost Bird de mult timp.

Noi ți-am spus *Noah* după tatăl tatălui tău, i-a zis mama lui odată. *Bird* a fost invenția ta.

Cuvântul care, atunci când l-a rostit, a simțit că i se potrivește cel mai bine. Ceva ce nu aparținea pământului, o făptură micuță și ageră. Un ciripit iscoditor, un sine răsucit pe margini.

Nu fusese pe placul școlii. Bird nu e un nume, spusese ei, numele lui este Noah. Educatoarea de la grădiniță, clocotind de furie: Nu vrea să răspundă când îl strig. Nu răspunde decât la numele de Bird.

Pentru că numele lui este Bird, a spus mama lui. El răspunde la Bird, deci vă sugerez să-l strigați așa, fir-ar el al naibii să fie de certificat de naștere. Pe fiecare fișă care venea acasă, ea tăia cu un marker numele *Noah*, scriind în schimb *Bird*, pe linia punctată.

Asta era mama lui: redutabilă și feroce când copilul ei era la ananghie.

Până la urmă, școala a cedat, deși după aceea, educatoarea scrisese Bird între ghilimele, ca pe porecla unui gangster. *Dragă „Bird“, te rog, nu uita să îi dai mamei să semneze învoirea. Dragă dle și dnă Gardner, „Bird“ este respectuos și conștiincios, dar trebuie să participe mai activ la ore. Abia la nouă ani, după plecarea mamei, a devenit Noah.*

Tatăl lui zice că așa e cel mai bine și nu mai lasă pe nimeni să-i spună Bird.

Dacă te mai strigă careva așa, spune el, să-l corectezi. Să-i spui: Scuze, dar nu, nu mă cheamă așa.

A fost una din multele schimbări care au avut loc după plecarea mamei. Un apartament nou, o școală nouă, o slujbă nouă pentru tatăl lui. O viață cu totul nouă. Ca și cum tatăl lui ar fi vrut să îi transforme complet, așa încât dacă mama lui s-ar fi întors vreodată, să nu mai știe nici măcar cum să dea de ei.

Anul trecut, băiatul se întâlnește pe stradă, în drum spre casă, cu fosta lui educatoare. Ia te uită, bună, Noah, a spus ea, cum îți merge în dimineața asta? Iar el nu și-a dat seama dacă în glasul ei era aroganță sau milă.

Acum are doisprezece ani; de trei ani este Noah, dar *Noah* încă se simte ca o mască din acelea de Halloween, un obiect cauciucat și bizar, pe care nu prea știe cum să-l poarte.

Așadar, acum, absolut din senin: o scrisoare de la mama lui. Pare scrisul ei – și nimeni altcineva nu i-ar spune așa. *Bird*. După toți acești ani, uneori îi uită vocea; când încearcă să și-o amintească, dispare, ca o umbră topindu-se în beznă.

Deschide plicul cu mâini tremurânde. Trei ani fără vreun cuvîntel, dar acum, în sfârșit, va înțelege. De ce a plecat. Pe unde a umblat.

Dar înăuntru: nimic altceva decât un desen. O foaie întreagă de hârtie, acoperită de la un capăt la altul cu desene, nu mai mari decât o monedă: pisici. Pisici mari, pisici mici, tărcate, bălțate, negru cu alb, răzgâiate, lingându-și lăbuțele, lenevind scăldate de lumina soarelui. Niște mîzgăleli, de fapt, ca cele pe care le făcea mama pe punga lui cu pachetulul de la școală, cu mulți ani în urmă, ca cele pe care le mai face și el uneori astăzi în caietele de notițe de la școală. Nimic mai mult decât niște linii curbate, dar distincte. Vii. Atâta tot – nici un mesaj, nici măcar un cuvînt, doar pisică după pisică, schițate cu pixul. Cumva, asta îi zgîndăre mintea, dar nu își poate da seama prea bine în ce fel.

Întoarce hârtia pe partea cealaltă, căutând indicii, dar pe dosul paginii nu e nimic.

Îți amintești ceva despre mama ta? Îl întrebase cândva Sadie. Erau la locul de joacă, cocoțați pe o scară, cu un tobogan căscându-se abrupt în fața lor. Clasa a cincea, ultimul an cu vacanță. Deja toate instalațiile acelea le păreau miniaturale, destinate copiilor mai mici. Își vedeau colegii de clasă jucându-se de-a prinselea pe asfalt: cine nu-i gata, îl iau cu lopata.

Adevărul era că își amintea, dar n-avea chef să spună, nici măcar lui Sadie. Nici unul dintre ei nu avea mamă, și asta îi unea cumva, dar erau chestii diferite. Ceea ce se întâmplase cu mamele lor.

Nu cine știe ce, spusese el, tu-ți amintești multe despre a ta?

Sadie s-a prins cu mâna de bara de deasupra toboganului și s-a ridicat, ca și cum ar fi făcut o tracțiune.

Doar că a fost o eroină, a spus ea.

Bird a tăcut. Toată lumea știa că părinții lui Sadie fuseseră decăzuți din drepturile parentale, și așa ajunsese ea în plasament, și la școala lor. Circulau tot felul de povești despre ei: că deși mama lui Sadie era de culoare și tatăl ei era alb, amândoi erau simpatizanți ai chinezilor care vindeau America. Tot felul de povești și despre Sadie: că atunci când cei de la protecția copilului veniseră să o ia, ea îl mușcase pe unul dintre ei și fugise tipând înapoi la părinții ei, iar funcționarii trebuiseră să o ia cu forța, în cătușe. Că nici măcar nu era prima familie la care se afla în plasament, că fusese mutată de colo-colo de mai multe ori, pentru că făcuse numai necazuri. Că și după ce fusese luată, părinții ei continuaseră cu încercările de răsturnare a PACT-ului, de parcă nici nu le-ar fi păsat să-și recupereze fiica; că fuseseră arestați și erau acum la închisoare, pe undeva. Bird bănuia că existau povești și despre el, dar nu voia să știe.

În orice caz, a continuat Sadie, imediat cum am să mă fac destul de mare, am să mă întorc acasă, în Baltimore, și am să-i caut pe amândoi.

Deși erau în aceeași clasă, ea era cu un an mai mare decât Bird și nu-l lăsa niciodată să uite asta. O fi repetentă, șopteau, cu milă în glas, părinții veniți să-și ia copiii de la școală. Din cauza creșterii ei. Dar nici măcar un nou început n-o mai poate aduce pe drumul cel bun.

Cum? întrebuse Bird.

Sadie nu a răspuns, și după un minut, a dat drumul barei și a căzut grămadă lângă el, micuță și obraznică. Anul următor, imediat după terminarea școlii, Sadie a dispărut – și acum, în clasa a șaptea, Bird este din nou singur-singurel.

Este cinci și un pic după-amiază; tatăl lui va veni curând acasă, și dacă o să vadă scrisoarea, o să-l pună pe Bird s-o ardă. Nu mai au nimic din lucrurile mamei, nici măcar hainele. După plecarea ei, tatăl lui i-a ars cărțile în șemineu, a făcut țandări telefonul mobil pe care ea îl lăsase acasă, a aruncat de-a valma toate celelalte lucruri ale ei pe trotuar. Uit-o, spusese. Până dimineața, oamenii străzii luaseră tot. Câteva săptămâni mai târziu, când s-au mutat în apartamentul lor din campus, au lăsat în urmă până și patul pe care părinții lui îl împărțiseră. Acum, dormeau în paturi suprapuse, tatăl lui, jos, iar Bird, deasupra.

Ar trebui să ardă chiar el scrisoarea. Nu este sigur să aibă ceva de-al ei prin preajmă. Mai mult de atât: când își vede numele, vechiul lui nume, pe plic, o ușă din sufletul lui se deschide cu un scârțâit, și un curent se strecoară șerpuind înăuntru. Uneori, când vede oameni dormind ghemuiți pe trotuar, îi studiază, căutând ceva familiar. Uneori, găsește - o eșarfă cu buline, o cămașă roșie înflorată, o căciulă de lână îndesată pe ochi - și, pentru o clipă, are impresia că este ea. E mai ușor s-o știe plecată pentru totdeauna, să știe că n-o să se mai întoarcă niciodată.

Aude cheia tatălui său în broască, căutând să prindă poziția potrivită ca să deschidă încuietoarea rigidă.

Bird fuge în dormitor, ridică păturile, vâra scrisoarea între pernă și învelitoarea ei.

Nu își amintește prea multe despre mama lui, dar un lucru își amintește sigur: avea întotdeauna un plan. Nu s-ar fi ostenit să le găsească noua adresă și nu ar fi riscat să îi scrie așa, fără motiv. Prin urmare, scrisoarea asta trebuie să însemne ceva. Își repetă asta în gând, iar și iar.

LBRIS*

We know
books

Ea îi părăsise, atât îi spusese tatăl lui.

Și apoi se lăsase în genunchi, ca să-l privească pe Bird în ochi: E mai bine așa. Uit-o. Eu nu plec nicăieri, asta-i tot ce trebuie să știi.

La vremea aceea, Bird nu știuse ce a făcut ea. Știa doar că săptămâni la rând auzise vocile înfundate ale părinților lui în bucătărie, mult timp după ce el ar fi trebuit să doarmă. De obicei, era un murmur liniștitor care îl adormea în câteva minute, semn că totul era bine. Însă în ultima vreme, fusese mai degrabă o confruntare: mai întâi vocea tatei, apoi a mamei, încordată, printre dinți scrâșniți.

Chiar și atunci înțelesese că era mai bine să nu pună întrebări. Încuviințase doar din cap, lăsându-și tatăl, calm și puternic, să-l strângă în brațe.

Abia mai târziu aflase adevărul, azvârlit înspre el la locul de joacă, precum o piatră în obraz: *Maică-ta e o trădătoare*. D.J. Pierce, scuipând pe jos, chiar lângă adidașii lui Bird.

Toată lumea știa că mama lui era o Persoană de Origine Asiatică. Kung-PAO¹, așa îl porecliseră unii copii. Nimic surprinzător. Se vedea pe chipul lui Bird, dacă te uitai atent: toate acele trăsături pe care nu le luase de la tatăl lui, vaga arcuire a pomeților, forma ochilor. Să fii PAO, le aminteau autoritățile tuturor, nu era o crimă în sine. PACT nu are legătură cu rasa, spunea mereu președintele, ci cu patriotismul și felul de a gândi.

¹ PAO - acronim pentru Person of Asian Origins, cu aluzie la preparatul chinezesc omonim, constând din carne și legume prăjite în ulei la foc iute și servite într-un sos picant, de obicei cu arahide

Dar mama ta a organizat revolte, a spus D.J. Așa au zis ai mei. A fost un pericol pentru societate și ei veneau s-o aresteze și de-aia a fugit.

Tatăl lui îl avertizase în acest sens. Oamenii vor spune tot felul de lucruri, îi zisese el lui Bird. Tu să-ți vezi de școală. Să spui: Noi nu avem nici o legătură cu ea. Să spui: Ea nu mai face parte din viața mea.

Și așa spusese.

Noi nu avem nici o legătură cu ea, eu și tata. Ea nu mai face parte din viața mea.

Dar a simțit că i se strânge inima și i se frânge sufletul. Pe asfalt, scuipatul lui D.J. sclipea, înpumat.

Când tatăl lui intră în apartament, Bird stă la masă, cu manualele de școală în jurul lui. Într-o zi normală, ar sări în picioare și l-ar îmbrățișa. Astăzi, gândindu-se încă la scrisoare, stă aplecat peste caietul de teme, evitând privirea tatălui său.

Iar s-a stricat liftul, spune tatăl lui.

Ei locuiesc la etajul zece, ultimul, al unuia dintre căminele studentești. O clădire nouă, dar universitatea este atât de veche, încât până și clădirile mai noi au un aer învechit.

Noi suntem aici încă dinainte ca Statele Unite să devină o țară, îi plăcea tatălui său să spună. Spune noi ca și cum ar fi încă profesor, deși nu mai este de mulți ani. Acum lucrează la biblioteca facultății, ține evidența, aranjează cărțile pe rafuri, iar apartamentul vine la pachet cu slujba. Bird înțelege că asta-i un avantaj, că salariul pe oră al tatei este mic și că banii sunt puțini, dar lui nu i se pare cine știe ce mare beneficiu. Înainte, avuseseră o casă mare, cu o curte și o grădină. Acum au un apartament micuț, cu două camere: un dormitor de o persoană pe care îl împarte cu tatăl lui,

o cameră de zi, cu o chicinetă într-o parte. Un aragaz cu două ochiuri, un minifrigider, atât de mic că nici o cutie de lapte nu încapă în el în picioare. Studenții vin și pleacă. An după an, au alți vecini, și până ajung să-i cunoască pe toți după față, au și plecat. Vara, nu au aer condiționat. Iarna, caloriferele sunt date la maximum. Iar când liftul nărăvaș refuză să funcționeze, singura cale în jos sau în sus este pe scări.

Asta e, spune tatăl lui. Duce o mână la nodul cravatei și îl slăbește puțin. Am să-l anunț pe administrator.

Bird nu-și ridică privirea din caiet, dar simte privirea tatei zăbovind asupra lui. Așteaptă să ridice ochii. El nu îndrăznește.

Tema de azi la engleză: *Explicați într-un paragraf ce înseamnă PACT și de ce este foarte important pentru securitatea noastră națională. Dați trei exemple concrete.* El știe exact ce să spună; studiază asta la școală în fiecare an. Actul de Conservare a Culturii și Tradițiilor Americane¹. La grădiniță, era o promisiune: *Promitem să apărăm valorile americane. Promitem să veghem unul asupra celuilalt.* În fiecare an, ei învață același lucru, doar cuvintele sunt mai mari. În timpul acestor lecții, profesorii se uitau de obicei la Bird, destul de explicit, apoi toată clasa se întorcea să se uite.

Dă compunerea deoparte și se ocupă de tema la mate. *Să presupunem că PIB-ul Chinei este de 15 trilioane de dolari și crește cu 6% pe an. Dacă PIB-ul Americii este de 24 de trilioane de dolari, dar crește cu doar 2% pe an, în câți ani PIB-ul Chinei va fi mai mare decât cel al Americii?* E simplu, când vine vorba de cifre. Când poate face sigur diferența între ce e corect și ce e greșit.

¹ The Preserving of American Culture and Traditions Act

E totul în regulă, Noah? spune tatăl lui, și Bird încuviințează din cap, apoi face un gest vag înspre caietul de teme.

Teme multe, atât, spune, și tatăl lui, aparent mulțumit, se duce în dormitor să se schimbe.

Bird scrie un unu, trasează un chenar frumos în jurul sumei finale. Nu are rost să-i povestească tatei cum i-a fost ziua: toate zilele sunt la fel. Drumul spre școală, pe același traseu. Se spune promisiunea, se cântă imnul, el se mută din clasă în clasă, cu capul plecat, încercând să nu atragă atenția pe hol, nu ridică niciodată mâna. În zilele cele mai bune, toată lumea îl ignoră; în majoritatea zilelor, colegii se iau de el ori îi plâng de milă. Nu este sigur ce anume îi displace mai mult, dar dă vina pe mama lui pentru ambele.

Nu prea are rost nici să-și întrebe el tatăl cum i-a fost ziua. Din câte își dă seama, zilele tatălui său sunt invariabile: împinge căruciorul printre rafturi, pune cărțile la locurile lor, o ia de la capăt. Înapoi în depozit, alt cărucior așteaptă. *Muncă de Sisif*, a spus tatăl lui când a început să lucreze acolo. Cândva, preda lingvistică. Îi plac nespusele cărți și cuvintele, vorbește fluent șase limbi, poate citi în alte opt. El este cel care i-a vorbit lui Bird despre Sisif, cel care împinge veșnic același bolovan la deal. Tatăl lui adoră miturile și obscurele rădăcini și cuvinte latinești, atât de lungi că trebuia să le exersezi înainte să le turui din memorie ca pe o poezie. Obișnuia să-și întrerupă propriile propoziții ca să explice un termen complicat, abătându-se de la calea gândurilor pe o potecă întortocheată, ca să-i vorbească lui Bird despre etimologia cuvântului, originile lui, întreaga poveste de viață și despre toți frații și verii acestuia. Dezbrăcându-l de toate straturile de sens. Cândva, asta îi plăcuse și lui Bird, când era mai mic, când tatăl

lui era încă profesor și mama lui era încă aici și totul era diferit. Când el încă mai credea că poveștile pot explica orice.

În prezent, tatăl lui nu prea mai vorbește despre cuvinte. Este obosit după zilele lungi de la bibliotecă și își simte ochii de parcă ar avea nisip în ei; vine acasă înconjurat de o tăcere, de parcă-i îmbibat în ea de la teancurile de cărți, de la aerul dulceag-stătut și obscuritatea care te împresoară, abia disipată de unicul bec de pe fiecare culoar. Nici Bird nu-l întreabă, din același motiv pentru care tatălui său nu-i place să vorbească despre mama sa: amândoi ar prefera să nu li se facă dor de aceste lucruri pe care nu le pot aduce înapoi.

Totuși: ea revine uneori subit, în flash-uri.

Râsul ei, surprinzător precum lătratul unei foci, o explozie stridentă care-i dădea capul cu totul pe spate. Deloc elegant, spunea ea, cu mândrie. Felul în care bătea darabana cu degetele în timp ce cugeta, gândurile ei, atât de neobosite, că nu putea sta locului. Și asta: noaptea târziu, Bird răcit cobză. Trezindu-se lac de sudoare, panicat, tușind și plângând, cu pieptul plin de clei fierbinte. Nu încăpea îndoială, avea să moară. Mama lui, punând un prosop peste veioza de pe nop-tieră, întinzându-se în pat lângă el, lipindu-și obrazul rece de fruntea lui. Ținându-l în brațe până a adormit, ținându-l în brațe toată noaptea. De fiecare dată când se trezea pe jumătate, tot cuprins de brațele ei era, iar frica ce creștea în el, difuză, se domolea, se calma din nou.

Stau împreună la masă, Bird bătând cu un creion în foaia de lucru, iar tatăl lui răsfoind studios ziarul. Tot restul lumii citește știrile online, trecând de la un titlu